

for a living planet®

Världsnaturfonden WWF

Tel: 08 624 74 00

Fax: 08 85 13 29

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Allmänt: info@wwf.se
Hemsida: www.wwf.se

Solna 20210331

LÄNSSTYRELSEN
Kalmar län
Gotlands län

Världsnaturfonden WWFs yttrande Dnr 511-1493-21: Remiss gällande förslag på bevarandeplan för Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna

Sammanfattning av Världsnaturfonden WWFs synpunkter på remissen

Alla Natura 2000-områden i Sverige är klassade som riksintressen enligt miljöbalken. I balken anges att myndigheter ska särskilt bevaka att gynnsam bevarandestatus bibehålls eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa lokala förutsättningar för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Det finns också bestämmelser som ska hindra att verksamheter och åtgärder kan skada eller störa de arter och naturtyper som Natura 2000-områdena valts ut för. Bestämmelserna omfattar även verksamheter och åtgärder som sker utanför områdena.

Mot denna bakgrund så har WWF följande specifika kommentarer:

- WWF anser att fiske ska tillståndsprövas i både befintliga skyddade områden och nya skyddade områden som inrättas. Generellt fiskeförbud bör gälla i skyddade områden till dess att tillståndsprövning genomförts. Fiske kan tillåtas om prövningen visar att fiske kan bedrivas utan att påverka områdets bevarandevärden negativt. I fall där dataunderlaget är för bristfälligt för att göra en ordentlig bedömning bör försiktighetsprincipen tillämpas. För Natura 2000-områden bör det krävas tillstånd enligt 7 kap. 28a § miljöbalken för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett sådant område i enlighet med bestämmelserna artikel 6 art- och habitatdirektivet.
- WWF vill gärna se att fiske i skyddade områden ska genomgå en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i samband med tillståndsprövning.
- WWF anser att bevarandeplanen bör inkludera Södra Midsjöbanken. Hoburgs bank och Midsjöbankarna (Norra och Södra) är globalt viktiga övervintringsplatser för Östersjöpopulationen av tobisgrissla och alfågel och där en betydande andel av världspopulationen, för sin långsiktiga överlevnad, är beroende av havsområden inom svensk ekonomisk zon. Utpekade bevarandeåtgärder ska bidra till att tobisgrisslan bevaras i

livskraftiga populationer och att dess utbredningsområde och livsmiljöer inte minskar, samt att tobisgrisslan inte bifångas i nätreddskap.

- WWF uppmanar Länsstyrelsen i Kalmar län och Gotlands län att se över föreslagen fiskereglering i områden med bevarandevärden som inkluderar tumlare, så att regleringen även inkluderar förbud mot fiske som bedrivs med pelagisk trål för att säkra god tillgång på föda till tumlare. Detta medför en bredare åtgärdsinsats för bevarande vilket inkluderar flera funktioner i det marina ekosystemet som kan stärka och bevara tumlarpopulationen, vilket ligger i linje med artikel 6.2 i Art- och habitatdirektivet, samt levererar mot de punkter som EU-kommissionen har påpekat i överträdelseärende mot Sverige angående det bristande skyddet av tumlare i Natura 2000-områdena.

WWF har följande kommentarer angående föreslagna prioriterande bevarandeåtgärder

De prioriterade bevarandevärdena i Natura 2000-området Hoburgs bank och Midsjöbankarna är arterna tumlare, alfågel och tobisgrissla som utnyttjar hela eller delar av området samt naturtyperna rev och sandbankar och de arter och den biologiska mångfald som är typiska för dessa habitat.

- WWF tillstyrker att Hoburgs bank och Midsjöbankarna i sin helhet bör undantas från allt fiske med passiva nätreddskap som kan orsaka bifångst av tumlare. WWF anser att strikta fiskeregleringar absolut är av största vikt om man ska minska direkt mänsklig påverkan för att nå det kortsiktiga målet med noll bifångster inom Östersjötumlarens utbredningsområde. För att uppnå 0 bifångst bör åtgärdsförslaget dock innebära ett totalt fiskeförbud i området.
- WWF tillstyrker att metoder för att övervaka bifångster av tumlare i fisket bör införas omedelbart. Allt fiske från EU:s medlemsstater i Hoburgs bank och Midsjöbankarna (Norra och Södra) bör registreras och övervakas av lämplig myndighet med avseende på redskapstyp, fiskeansträngning och bifångst av tumlare för att säkerställa östersjötumlarens bevarandestatus (enligt rekommendationer från ICES 2020). Om föreslagna åtgärder ska ha önskad effekt behöver regelefterlevnaden vara god. Full dokumentation och tydlig spårbarhet är viktiga verktyg för en effektiv fiskförvaltning och absolut nödvändiga för att uppnå bärkraftiga och långsiktigt hållbara fiskbestånd samt livskraftiga marina ekosystem. WWF menar att kontrollen bör stärkas genom att införa krav på kamera ombord (så kallad elektronisk fjärrövervakning) i fisket generellt. Detta blir ett komplement till den områdeskontroll som idag sker genom AIS och VMS.
- WWF välkomnar att man inrättar ett förvaltningsråd för regionen enligt förslag från Havs- och Vattenmyndighetens uppdaterade åtgärdsprogram för havsmiljön som kan behandla förvaltningsfrågor i Natura 2000-området/aktuellt havsområde (Egentliga Östersjön, Hoburgs bank och Midsjöbankarna) och som kan omfatta frågor som inte direkt relaterar till Natura 2000.

- WWF tillstyrker att en marin förvaltningsplan enligt HELCOM:s rekommendationer för förvaltning av MPA-områden bör tas fram (Länsstyrelserna, HaV). En sådan förvaltningsplan ska utgå från målsättningarna i bevarandeplanen för Natura 2000-området, men kan också omfatta frågor och detaljer som går utöver de som relaterar till Natura 2000.
- WWF välkomnar och stödjer åtgärder som syftar till att säkerställa en god status enligt vattendirektivet och god miljöstatus enligt Havsmiljödirektivet för att minska miljögiftsbelastningen i Östersjön.
- WWF stödjer att åtgärderna i bevarandeplanen ska vara adaptiva och ska kunna förändras när ny kunskap tillkommer. Till exempel ska det finnas möjlighet för ett tillståndsprövat fiske att fiska om det inte påverkar östersjötumlarens bevarandestatus eller alfågel och tobisgrissla eller övriga utpekade naturvärden. WWF anser att måste finnas krav på tillståndsprövning innan eventuellt fiske kan tillåtas att bedrivas i skyddade områden.

WWF tillstyrker föreslagna bevarandeåtgärder med följande tillägg:

Sandbankar:

WWF anser att det är av yttersta vikt att man säkerställer att det finns en naturlig sammansättning av samtliga arter i livskraftiga bestånd för naturtypen för att säkerställa och bevara ekosystemets integritet.

WWF anser att ett generellt fiskeförbud bör gälla i skyddade områden till dess att tillståndsprövning genomförts.

Rev och Blåmusselbankar (biogent rev)

WWF välkomnar och stödjer införande av fiskefria zoner och obligatorisk övervakning av fiske i området för att minimera riskerna för att bottentrålning eller fiske med andra redskap som går i botten skadar naturtypen eller ökar resuspension i området. Dock bör man ta i beaktande om fiske överhuvudtaget är lämpligt i skyddade områden. Grunden i resursnyttjandet måste vara att ekosystemens naturliga strukturer, funktioner och värden prioriteras och bibehålls. De grunda musselrika utsjöbankarna är globalt viktiga övervintringsområden för hotade sjöfågelarter (dessutom är blåmussla den viktigaste födan för övervintrande alfåglar) och även reproduktionsområdena för den akut hotade östersjötumlaren skulle gynnas av ett totalt fiskeförbud.

WWF tillstyrker att en vägledning för att förhindra att seismiska undersökningar orsakar skadligt impulsivt buller med negativa effekter på marina däggdjur bör upprättas omgående enligt Havs- och

vattenmyndighetens förslag om uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Denna vägledning bör också behandla hur kontinuerligt buller från intensiv fartygstrafik påverkar tumlare, alfågel och tobisgrissla.

WWF noterar att uppförande av konstruktioner och anläggningar, som till exempel byggande av vindkraftsparker, kan medföra ökad undanträngning från födosöksområden för exempelvis övervintrande alfåglar. WWF anser att försiktighetsprincipen bör råda till dess att man fastställt eventuell påverkan på vanligt förekommande arter samt generell ekosystempåverkan.

Närliggande fartygsleder innebär stor risk för oljeutsläpp/läckage och många fågelarter, som påverkas av oljeutsläpp både direkt och indirekt genom påverkan på bottenfaunan. Alfåglar som övervintrar på Hoburgsbank och Norra Midsjöbanken drabbas regelbundet av oljeskador eftersom de mest trafikerade fartygsruttern i Östersjön passerar genom Natura 2000-området. Den stora extra dödlighet som operationella oljeutsläpp i Östersjön medför är en viktig orsak till att världsbeståndet av alfågel idag är hotat. WWF anser att man bör se över sjöfartens rumsliga utnyttjande av havet och hur man genom en effektiv havsplanering kan minska effekterna av kroniska oljeutsläpp genom att leda bort intensiv fartygstrafik från dessa fågelrika havsområden.

Tumlare, *Phocoena phocoena* (Östersjöpopulationen)

WWF bifaller och understryker att så länge som Östersjötumlarens bevarandestatus inte är gynnsam och dess uppskattade populationsstorlek är så liten som den är nu, ska den mänskligt orsakade dödligheten vara noll. WWF anser att tydliga åtgärder ska vidtas och verifieras omgående för att uppnå noll bifångster av tumlare inom artens utbredningsområde och att effektiv övervakning sker med avseende på bifångst. Östersjötumlaren behöver så starka och stödjande åtgärder som möjligt om populationen ska kunna öka och målet nås så att den flyttas från den nationella rödlistan.

WWF yrkar på införandet av totalt fiskeförbud i det skyddade området eftersom östersjötumlarens uppskattade populationsstorlek är så liten att ingen bifångst får förekomma om gynnsam bevarandestatus ska uppnås. Varje bifångad tumlare innebär en negativ utveckling för populationen. Bifångst förkommer eller har förekommit i fisket i minst 11 olika fiskeredskap i svenska vatten (t.ex. drivgarn, bottensatta garn samt flyt- och bottentrål).

WWF stödjer att fortsatta regelbundna inventeringar och uppföljningar av populationsstatus sker samt att nya kunskapsunderlag kan bidra till att effektivisera åtgärdsplanerna för skydd och bevarande av tumlare. WWF anser dock att regelefterlevnaden och kontrollen av beslutade åtgärder är avgörande för bevarande och återväxt av den akut hotade östersjötumlaren. Försiktighetsansatsen bör råda så att skyddsåtgärder implementeras baserat på redan existerande kunskap. Därefter kan finjusteringar ske baserat på eventuella nya rön.

WWF ser positivt på förslagen gällande områdesskydd men vill i sammanhanget lyfta att det formella skyddet för samtliga områden som är viktiga för östersjötumslaren ska påskyndas och implementeras snarast. Detta bland annat med tanke på den akuta åtgärdsplan som EU Kommissionen påpekat behövs i för tumslaren utpekade Natura 2000 områden.

WWF stödjer åtgärderna att undervattensbuller ej ska påverka tumslare på populationsnivå och att en nationell vägledning rörande undervattensbuller och dess effekter på tumslare ska fastställas. Återigen bör försiktighetsansatsen återopas när det gäller att minska och eliminera undervattensbuller som påverkar tumslare och bästa tillgängliga teknik användas.

Förvaltning av tumslare behöver ske samordnat på nationell, regional och internationell nivå. Detta då tumslare är en migrerande art vars populationsgränser inte följer administrativa gränser. Regionalt arbete behövs för till exempel uppföljning och regleringar i skyddade områden medan internationellt samarbete behövs för till exempel fiskeregleringar i ekonomisk zon samt för att reglera långsträckande buller. För flera av åtgärderna behövs samarbete mellan olika sektorer.

WWF anser att det är viktigt att utveckla samverkan, dialog och kunskapsspridning mellan relevanta myndigheter och organisationer, exempelvis samverkan med SGU gällande tillståndsprövning enligt kontinentalsockellagen samt med Försvarsmakten för att öka förståelsen för eventuella störningsperioder för tumslare. Lika viktigt är att föra en tydlig dialog med intressenter för utveckling av olika näringar till havs och säkra miljökonsekvensbeskrivningar där skyddade områden och arter ges respekt i samband med näringslivsutveckling som exempelvis havsbaserad vindkraft.

WWF stödjer åtgärder som kan eliminera bifångster av tumslare, exempelvis genom inrättande av fredningsområden och fredningsperioder, samt fiskeregleringar där endast alternativa fiskeredskap som exempelvis burar och fällor är tillåtna. WWF anser att strikta fiskeregleringar är av absolut största vikt om man ska minska direkt mänsklig påverkan för att nå det kortsiktiga målet med att uppnå noll bifångster inom östersjötumslarens utbredningsområde.

Om föreslagna åtgärder ska ha önskad effekt behöver regelefterlevnaden vara god. Åtgärdsförslagen påverkar yrkesfiskets verksamhet i olika omfattning och effektiva fiskerikontrollinsatser är en förutsättning för att regelefterlevnad ska uppnås. WWF anser att fortsatt övervakning till havs och vetenskapliga undersökningar är av största vikt för att säkerställa om införda åtgärder är förenliga med gällande målsättningar om skydd och bevarande. WWF menar att kontrollen bör stärkas genom att införa krav på kamera ombord (så kallad elektronisk fjärrövervakning) i fisket generellt. Detta blir ett komplement till den områdeskontroll som idag sker genom AIS och VMS.

Nödåtgärder kan behövas. Om berörda medlemsländer inte kan nå en gemensam överenskommelse om fiskereglering enligt ICES råd (ICES, 2020b) och EU-kommissionen dröjer med att införa nödåtgärder enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 Artikel 12

rekommenderar WWF att Sverige tar initiativ till reglering av fiskefartyg från samtliga medlemsstater inom svenskt territorialvatten och svensk ekonomisk zon enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1380/2013 Artikel 11.2.

Även fritidsfiskare och fritidsbåtägare rör sig inom tumlarens livsmiljö. De bidrar till buller och fritidsfiskare riskerar att ofrivilligt fånga tumlare vid nätfiske. Liksom yrkesfiskare omfattas de av EU-regleringar om användande av pingers och datainsamling rörande bifångster. WWF ser gärna att allt fiske regleras genom redskapsanvändning då bifångst påverkar tumlarpopulationerna oavsett fiskekategori.

Havs- och vattenmyndigheten begär årligen in data från de myndigheter och företag som i sina verksamheter utför aktiviteter som ger upphov till impulsivt undervattensbuller. Exempel på aktiviteter som bör rapporteras är havsbottenundersökningar med sonarer, sprängningar och pålning. Att rapportering inte är obligatorisk medför osäkerhet i dataunderlaget och att det saknas en fullständig bild av fördelning och frekvens av bullrande aktiviteter. Att kräva obligatorisk och regelbunden rapportering för aktiviteter som medför impulsivt buller skulle säkra att kunskapen förbättras och den implementering som WWF vill se. Även fiske med sonar, ekolod bör undersökas.

Alfågel, *Clangula hyemalis*

Se tidigare kommentarer under följande avsnitt: WWFs specifika kommentarer sandbankar och Rev och Blåmusselbankar (biogent rev).

Tobisgrissla, *Cepphus grylle*

Se tidigare kommentarer under följande avsnitt: WWFs specifika kommentarer, sandbankar och Rev och Blåmusselbankar (biogent rev).

Avslutande kommentarer

WWF vill understryka skrivningen att det är uppenbart och verkningslöst att inrätta skyddade områden utan att implementera skyddsåtgärder i förvaltningen av området. Åtgärderna måste vara obligatoriska och efterlevnaden lätt att effektivt kontrollera. Fördröjning med att implementera effektiva åtgärder minskar inte bara möjligheterna för att arter eller populationer ska kunna räddas, utan ökar också kostnaderna för att göra det.

Avslutningsvis vill vi återigen understryka vikten att tillämpa ekosystemansatsen och försiktighetsansatsen vid upprättandet av bevarandeplaner, åtgärdsplaner och förvaltning både i skyddade områden och utanför dessa.

För Världsnaturfonden WWF

Maria Schultz
Avdelningschef Hav och Vatten
Världsnaturfonden WWF

Inger Melander
Sakkunnig Fiske
Världsnaturfonden WWF